

TAČKA IX

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu master rada Sandre Lizdek

I Z V J E Š T A J

Sandra Lizdek, studentkinja interdisciplinarnih Studija za inkluzivno obrazovanje, na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je master rad na temu **Strategija uključivanja djece sa govorno-jezičkim poteškoćama u predškolske ustanove**. Tema ovog rada je odobrena 03.02. 2022. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Tatjana Novović, prof. dr Nada Šakotić i prof. dr Dijana Vučković.

Kandidatkinja je uspješno položila ispite predviđene nastavnim planom i programom Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija Vijeću podnosi slijedeći izvještaj.

U uvodnom dijelu rada, kandidatkinja razmatra teorijsko-naučne pojmove i argumente o značaju govorno-jezičkog razvoja i adekvatnog podsticaja djeteta u ovoj sferi, kao značajnih pretpostavki uspješne adaptacije učenika na školski život i efikasnog napredovanja u usvajanju programskih ciljeva. U atmosferi povjerenja i kontinuirane razmjene značajnih informacija između nastavnika i roditelja se obezbjeđuje adekvatna i funkcionalno organizovana potpora djeci/učenicima. Ukoliko se pojave određeni problemi u ponašanju i učenju kod učenika, blagovremenim i pažljivo planiranim strategijama za unapređivanje postignuća moguće je efikasno prevazići ili umanjiti aktuelne poteškoće.

Kandidatkinja Lizdek, u teorijskoj elaboraciji ključnih pojmova iz korpusa datog predmeta proučavanja, detaljno ukazuje na značaj blagovremenog praćenja i detektovanja

određenih specifičnih odstupanja u govorno-jezičkom razvoju djeteta. Takođe, obrazlaže i adekvatno argumentuje prednosti kontinuirane saradnje između roditelja i nastavnika, imajući u vidu poteškoće na koje djeca sa pomenutim smetnjama nailaze u predškolskom ambijentu. Pozivajući se na relevantne izvore u pedagoškoj literaturi, S. Lizdek, u okviru teorijskog razmatranja fokusirane problematike izdvaja nekoliko ključnih predmetnih cjelina: definisanje govorno-jezičkih poteškoća; tipovi govorni-jezičkih poteškoća; strateški pravci razvoja inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori; uloge vaspitača i stručnih saradnika u procesu inkluzivnog obrazovanja; značaj vršnjaka i roditelja u procesu adaptacije djece sa govorno-jezičkim poteškoćama na predškolsku ustanovu; individualni razvojno-obrazovni plan (IROP) i značaj ABLC programa.

Lizdek ističe da se govorno-jezičke smetnje mogu javiti u bilo kom razvojnom periodu kod djeteta i ispoljavaju se kao nepravilnosti u izgovaranju, artikulaciji, čitanju i pisanju (Vladisavljević, 1987). U okviru oblasti poremećaja artikulacije, kandidatkinja Lizdek sagledava detaljno, uz pravilno pozivanje na relevantne naučne izvore najčešće smetnje iz ovog spektra: alalija, dislalija, dizatrija, poremećaji ritma i tempa govora i poremećaji jezičkih struktura, koji uključuju afaziju i dizgrafiju. Svako od navedenih poteškoća, S. Lizdek posvećuje posebnu pažnju, ukazujući na porijeklo problema, načine prepoznavanja i postupke podrške u procesu prevazilaženja pomenutih specifičnih teškoća.

U posebnom poglavlju, kandidatkinja Lizdek opisuje razvoj inkluzivnog modela u crnogorskom društvenom i obrazovnom kontekstu, posebno razmatrajući postignuća u ovoj oblasti kroz prizmu projektovanih ciljeva apostrofiranih u aktuelnoj Strategiji inkluzivnog obrazovanja, za period 2019-2025 (2019). Uočavajući potrebe i kadrovske kapacitete od značaja za razvoj inkluzivne prakse, Lizdek se posebno bavi pitanjem organizovanja i realizacije kurikuluma, unutar kojeg je nužno podešavanje posebnih ciljeva i zadataka za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama. Učitelj sa ostalim članovima stručnog tima uvažavajući bitne elemente trenutnog razvojnog statusa djeteta (intelektualni, emocionalni, socijalni, zdravstveni) i teškoće koje dijete ima u savladavanju obrazovnih i vaspitnih ciljeva kreira individualni obrazovni program (Šakotić, 2016). Program emocionalnog podsticanja govorno-jezičkog razvoja (op. prevod: originalni naziv na engl. Affect-Based Language Curriculum, ABLC)

podrazumijeva partnersku saradnju članova porodice i stručnjaka koji rade kao tim. Svrha programa je da porodici, vaspitačima i terapeutima pruži program koji je napravljen kako na novim, tako i na tradicionalnim znanjima o razvoju komunikacije i jezika. Ovaj program prikazuje jezičke vještine i sposobnosti kojima bi dijete treba da ovlada u određenoj razvojnoj etapi. Pomenuti program sadrži i liste provjere, koje omogućavaju permanentno, formativno praćenje i procjenjivanje razvojnog statusa djeteta, te shodno tome, planiranja predstojećih akcionih ciljeva.

U tematskoj cjelini koja se odnosi na pregled dosadašnjih istraživanja, kandidačkinja izdvaja nekoliko zanimljivih, indikativnih istraživačkih nalaza prikazanih u okviru tematski srodnih studija, fokusiranih na oblast govorno-jezičkih teškoća kod djece na ranom i školskom uzrastu.

U polazištu metodološkog okvira rada, S. Lizdek je precizirala cilj svog istraživanja, koji glasi: utvrditi na koji način vaspitači uključuju, podržavaju i podstiču djecu sa govorno-jezičkim poteškoćama tokom vaspitno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama. Opštu hipotezu, koja je kompatibilna sa istaknutim istraživačkim ciljem, kandidačkinja adekvatno operacionalizuje kroz četiri sporedne pretpostavke. Istraživanje je realizovano u JPU "Đina Vrbica" i PPU "Artić Pinokio" u Podgorici na uzorku od 50 vaspitača. Primjenjujući odgovarajuće istraživačke postupke i instrumente, kandidačkinja Lizdek potvrđuje postavljene hipoteze, dokazujući da djeca sa govorno-jezičkim smetnjama imaju poteškoća prilikom adaptacije na atmosferu u vrtiću, da pokazuju nespretnost u sferi socio-emocionalne zrelosti. Takođe, istraživački potvrđuje pretpostavke o potrebi nastavnika za stručnim usavršavanjem u ovoj oblasti, kao i za kontinuiranom sistemskom podrškom od strane članova tima u predškolskoj ustanovi. Na temelju prikupljenih istraživačkih indikatora i zaključaka, kandidačkinja Lizdek izdvaja preporuke o eventualnim pravcima preveniranja navedenih izazova.

Na osnovu navedenog, Komisija sa zadovoljstvom konstatuje da master rad kandidačkinje Sandre Lizdek, na temu: **Strategija uključivanja djece sa govorno-jezičkim poteškoćama u predškolske ustanove**, ispunjava normative koji važe za master radove,

te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 16. mart 2023.god.

Komisija, u sastavu:

prof. dr Tatjana Novović

Filozofski fakultet Nikšić

Tatjana Novović

Prof. dr Nada Šakotić

Filozofski fakultet Nikšić

N. Šakotić

Prof. dr Dijana Vučković

Filozofski fakultet Nikšić

D. Vučković

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 16.03.2023.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	799		